

KA2 Muldivision Intressenter

2009- 09- 10

Kustförsvaret i Östra Blekinge 1939 till 2000.

Utdrag ur Kustförsvaret från kustbefästningar till amfibiekår.

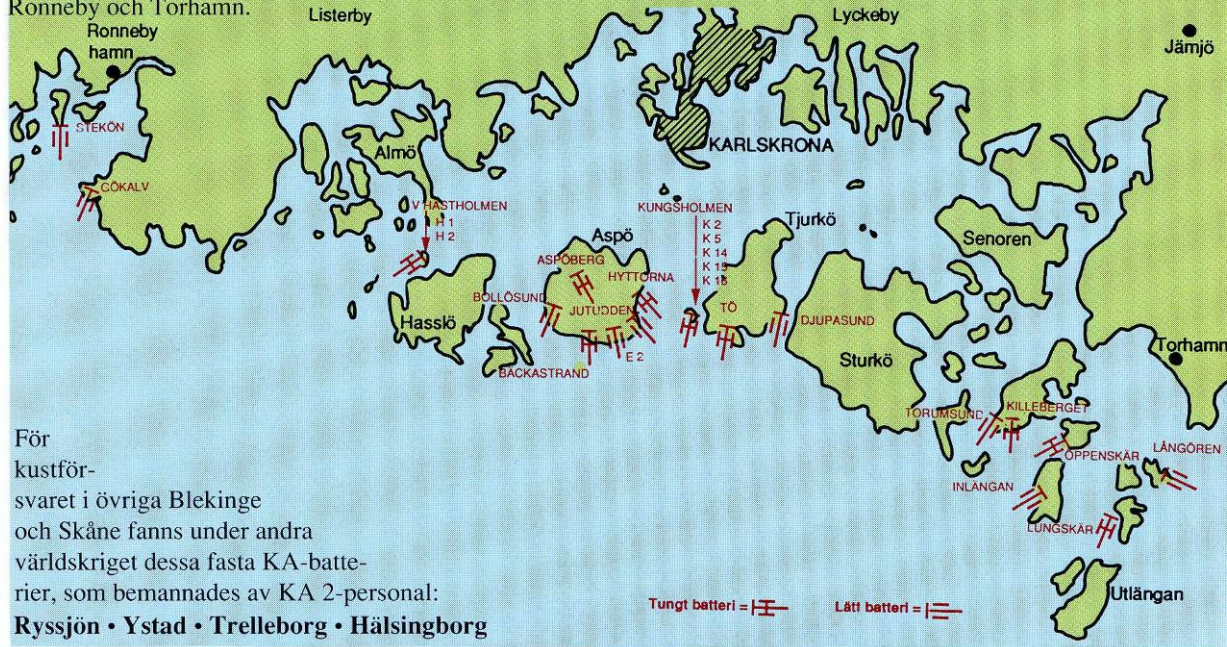
Utdrag ur befästningspark Karlskrona

KAB 4/KA 2 HISTORIA / ORGANISATION

KARLSKRONA FÄSTNINGS fasta KA-batterier under andra världskriget

Det fasta artilleriet har genom åren varit grunden för vårt kustförsvaret. Antalet batterier har dock varierat.

Under andra världskriget fanns flera batterier än någonsin i Kustartilleriets historia. Karlskrona Fästnings krigsorganisation innehöll ett 20-tal batterier med sjömålsuppgifter och ett 10-tal luftvärnsbatterier i skärgården mellan Ronneby och Torhamn.

Adress : KA2 Muldivision Intressenter Box 527 371 23 Karlskrona

Tel: Föreningslokalen 0455-86892

Hemsida : ka2muldiv.org

1939

När andra världskriget bröt ut 1939, hade man påbörjat upprustningen efter 1936 års försvarsbeslut. Vissa byggen hade dock påbörjats redan tidigare och fick nu sin fullbordan i och med beslutet. Exempel på sådana anläggningar är batteriet på Lungskär, batteriet Bäckastrand på Aspö samt spärren Långören.

I samban med 1936 års försvarsbeslut ändrades sektionsindelningen för Karlskrona fästning. Samtidigt infördes begreppet spärr som underenhet till sektionen.

Till Karlskrona fästning räknas nu också Ronneby skärgård.

Följande förband finns i Karlskrona fästning vid världskrigets utbrott 1939.

<u>Sektion</u>	<u>Spärr</u>	<u>Förband</u>
I. sektionen (Sektionschef på Östra Hästholmen)	Långören	Batteri Långören 3x 57 mm m/ 89 Batteri Lungskär 3x 15,2 cm m/ 89 Minspärtrupp Långören
	Ö Hästholmen	Batteri Killeberget 4x 12 cm m/ 94 Batteri Torumskär 2x 57 mm m/ 89 Batteri Inlängan 2x 57 mm m/ 89 Minspärtrupp Torumskär Minspärtrupp Inlängan
II. sektionen (Sektionschef på Aspö)	V Hästholmen Djupasund Bollösund Kungsholmen	
III. sektionen (Sektionschef på Gökalv)	Ronneby III. Landstormsbat.	
Fjärrförsvarsbat.		Batteri Öppenskär 2x 21 cm m/ 89

1942

Karlskrona fästning omorganiserades 1942 till Blekinge Kustartilleriförsvaret (BK) Den nya organisationen kom också att omfatta förbanden i Skåne och Småland. Befälhavande amiralen i Karlskrona var till en början tillika kustartillerichef, men redan 1943 får BK en egen chef. Den nya organisationen påverkade krigsförbanden kring örlogsbasen i liten omfattning.

1956

Nya begrepp som brigad, bataljon och kompani infördes vid kustartilleriförbanden.

Under chefen för Blekinge Kustartilleriförsvaret leder chefen för 4. Kustartilleribrigaden försvaret av Karlskronaområdet. Ronnebyområdet överförs till den nya organisationen i västra Blekinge.

Direkt under kustartilleriförsvaretschefen fanns III. Luftförsvarsbataljonen med tungt luftvärn.

De förbanden ur 4. Kustartilleribrigaden som fanns i Karlskronas Östra skärgård framgår av nedanstående tabell.

Spärrbataljon Torhamn (Stabsplats Ytterön)	Stab med stabskompani Batteri Öppenskar Batteri Lungskär
Spärrkompani Långören	Stab med stabspluton Batteri Långören Närförsvarspluton (1 st) Minspärtrupp Långören Sjöbevakningspluton Trosspluton
Spärrkompani Ö Hästholmen	Stab med stabspluton Batteri Killeberget Batteri Inlängan Batteri Torumskär Minspärtrupp Inlängan Minspärtrupp Ö Hästholmen Närförsvarsplutoner (2 st) Trosspluton

1969

Under åren mellan 1956 och 1969 skedde inga större förändringar beträffande ledningsorganisationen. Ett relativt stort antal förband utgår dock ur krigsorganisationen under 1950- och 1960-talet. Vissa lokalförsvarfsförband ur armén underställs chefer ur kustartilleriet. De förbanden ur 4. Kustartilleribrigaden som fanns i Karlskronas Östra skärgård framgår av nedanstående tabell.

Spärrbataljon Torhamn	Stab med stabsbatteri Batteri Lungskär Artilleritropp Öppenskar Minspärtrupp Långören Minspärtrupp Inlängan Minspärtrupp Ö Hästholmen Trossbatteri 138. värnkompaniet	3x 15,2 cm m/ 89 40mm dubbel luftvärnspjäs m/ 36 Minsystem m/ Ä Minsystem m/ M3 Minsystem m/ M4
-----------------------	--	---

1980-talet

I slutet av 1980-talet ersätts 4. Kustartilleribrigaden av den nya Karlskronagruppen (Karlskrona Maringrupp) Kustartilleribrigaden flyttas till västra Blekinge och Ronnebyområdet återförs till Karlskronagruppen.

Spärrbataljon Torhamn reduceras till spärrkompani i och med att det tunga batteriet på Lungskär utgår 1978. Några år senare får spärrbataljon Kungsholmen ansvar för hela det fasta försvaret i Karlskronaområdet. I mitten av 1990-talet kallas förbanden för kustförsvarsbataljon.

Artilleritropparna, som har ersatt utgångna lätta batterier, utgår i början av 1980-talet och ersätts av värnkanoner vilka komma att ingå i de befintliga värnkompanierna.

Under 1970-talet tillkommer ett kustjägarkompani för Karlskrona skärgård.

Lätta rörliga robotbatterier tillförs från början 1970-talet och från mitten av 1980-talet tillkommer speciella ubåtsjaktförband.

De fasta mineringarna utgår utom i huvudinloppen, och kommer därefter att ingå i ubåts-skyddsförbanden.

När amfibiebataljonen sätts upp under 1990-talet övergår kustjägarkompaniet, de lätta robotbatterierna samt de rörliga minspärrtropparna till detta förband samtidigt som en omfattande materielförnyelse genomförs.

Försvarsbeslutet 2000 innebär att allt fast och rörligt kustartilleri försvinner.

Amfibieförbanden ges samtidigt möjlighet att verka inom hela landet.

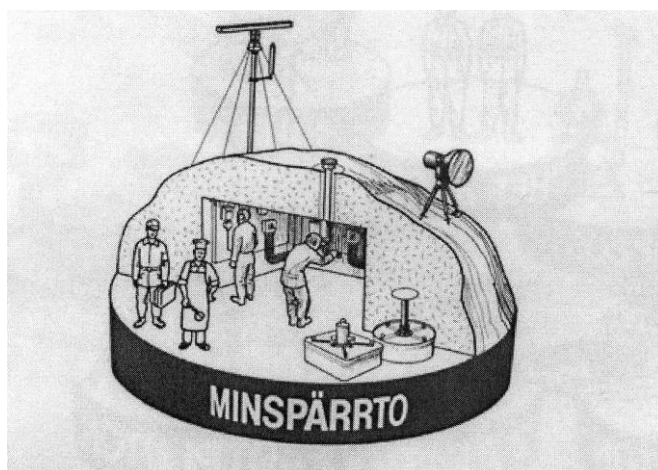
Fasta kustartilleribatterier i Karlskrona Östra skärgård.

Batteri	Bet.	Stridsmedel	Typ	År	Uppgift	Skottvidd	Anm.
Långören	Lö	3 pjäser i bunker	57 mm kanon m/ 89	1934-1969	Inlopp & mineringsförsvaret	5000 m – 6000 m	Utgått 1969
Lungskär	LR	3 pjäser i öppen brunn	15,2 cm kanon m/98	1937-1978	Inloppsförsvaret Ö Blekinge	Ca 19000 m	Utgått 78/79
Öppenskär	ÖS	2 pjäser i öppen brunn	21 cm kanon m/ 98	1940-1959	Fjärrförsvarsbatteri	Ca 23000 m	Utgått 1955
Inlängan	IL	2 pjäser i bunker	57 mm kanon m/ 89	1940-1969	Inlopp & mineringsförsvaret	5000 m – 6000 m	Utgått 1969
Killeberget	KT	4 pjäser i öppen brunn	12 cm kanon m/ 94	1929-1955	Inloppsförsvaret	Ca 12000 m	Utgått 1955
Torumskär	TS	2 pjäser i bunker	57 mm kanon m/ 89	1934-1969	Inlopp & mineringsförsvaret	5000 m – 6000 m	Utgått 1955

Fasta minspärrtroppar i Karlskrona Östra skärgård

Minspärtrupp	Bet.	Stridsmedel	Minor	Uppgift	Anm.
Långören	LÖ	Minsystem m/ Ä	2 st mina K9A	Hindra inträngande i östra farleden till Karlskrona	Syft Utgått 1988
Inlängan	ÖH 1	Minsystem m/ M3	15 st mina K 10A	Hindra inträngande i Kållafjärden	Syft Utgått 1990
Killeberget	ÖH 2	Minsystem m/ M4	14 st mina K10A	Hindra inträngande till Gåsefjärden	PSI 52 Utgått 2004

Exempel på minspärrtroppens organisation i ett spärrförband.

Minspärtrupp Östra Hästholmen.

Adress : KA2 Muldivision Intressenter Box 527 371 23 Karlskrona
 Tel: Föreningslokalen 0455-86892
 Hemsida : ka2muldiv.org

Östra Hästholmen (Killberget)

Den äldsta anläggningen på Östra Hästholmen är en mätstation för batteri Aspöberg, anlagd 1918. Ett batteri om tre pjäser med 12 cm kanoner modell 1894, batteri Killeberget började anläggas 1928. En fjärde pjäsplats tillkom under åren 1930- 1935, men också en kommandoplatz med skjutbordsrum, ammunitionsrum och två skyddsrum. Pjäserna var placerade i så kallad öppen brunn, vilket medgav skjutning horisonten runt.

Kommandoplatsen utökades 1940 med en tunnel och har använts som dels mobiliseringsförråd dels som förbandsplats. Tunnel är i dag igensatt. Matsalbaracken disponeras av hemvärnet och torvladan har överlämnats till civil ägare.

Ytterligare ett batteri, batteri Torumskär, med två pjäser 57 mm modell 1898, tillkom 1936 till 1940. Pjäserna var placerade i bunker med skjutriktning över Gåsefjärden och en skjutsektor på cirka 120 grader. Till batteriet hör en kommandoplatz placerad mellan pjäserna.

Till båda batterierna hörde strålkastare, placerade dels i batteriområdet, dels på Flaggskär. Baracker, skyddsrum, diverse små byggnader samt värn för kulsprutegevär och skyttevärn kompletterade anläggningarna i batteriområdet.

Utanför batteriområdet Killeberget finns på Östra Hästholmen två kulsprutevärn.

Killeberget har också tjänat som stabsplats för spärren Östra Hästholmen och senare som reservstabsplats för spärrbataljon Torhamn.

De två batterierna, batteri Killeberget och batteri Torumskär, utgick ur organisationen 1955, varvid bunkern för andra pjäs i batteri Killeberget byggdes om till minstation, samtidigt som minstationen på Torumskär drogs in. Från minstationen manövrerades mineringen Gåsefjärden mellan Torumskär och Malkvarn. Kanonerna i batteri Torumskär togs bort omgående, medan 12 cm kanonerna på batteri Killeberget skrotades först omkring 1980.

Minstationen och före detta kommandoplatsen för batteri Torumskär var i drift en bit in på 2000-talet.

Anläggning	Byggår	Staus
Mätstation	1918	Övertäckt
2 st pjäsplatser med amdurk och skyddsrum	1928	Övertäckta & ombyggda
Skydd & transformatorrum	1928	Övertäckta & ombyggda
Kommandoplatz	1940	Övertäckt
Tunnel till skyddsrum	1930	Plomberad
Tunnel till skyddsrum	1940	Igensatt
2 st träställningar till LV-automatkanoner		
Strålkastarplats	1942	Rivna
Skyddsrum för maskinvagn	1942	Kvar
Barack för strålkastare	1943	Kvar
Bunker för 57 mm kanon	1943	Riven
Bunker för 57 mm kanon	1936-40	Kvar
Kommandoplatz	1936-40	Ombyggd
Uppställningsplats för strålkastare	1936	Kvar
Skyddsrum	1936	Riven
Splitterskydd för masinvagn	1936	Övertäckt
5 st skyddsrum av betong	1943	Riven
Lägerhydda	1940	Kvar
6 st Manskapsbaracker	1932	Riven
Köksbarack	1939-43	5 st rivna
Matsalbarack	1939-40	Riven
Markteriberack	1939-40	Kvar
Officersbarack	1939-40	Riven
Underofficersbarack	1939-40	Riven
Bastu	1939-40	Riven
Torvlada	1939-40	Riven
Brandredskapsbod	1939-40	Kvar
Matavfallsbod	1944	Riven
Förråd	1944	Riven
Avträden m.m.	1944	Riven
Proviantkällare	1939-44	Rivna
4 st värn för kulsprutegevär	1942	Kvar

Adress : KA2 Muldivision Intressenter Box 527 371 23 Karlskrona

Tel: Föreningslokalen 0455-86892

Hemsida : ka2muldiv.org

Minspärtröpp Östra Hästholmen.

Minstation Östra Hästholmen huvuduppgift under ” Kalla Kriget” var att hindra fientligt inträngande i Gåsefjärden. I Gåsefjärden hade flottan krigsförtöjningsplatser, platser som flottans fartyg förtöjde vid under beredskapshöjning vidare så kunde en ev. fiende ansluta till den östra farleden mot Karlskrona vilket också skulle förhindras.

Minstationen Östra Hästholmens personal bestod av :

Chef :	Stam eller reservofficer
Stf. Chef :	Vpl underofficer
Vpl minörer	6 man
Vpl mintekniker	1 man

Minstationen var utrustad med ett minsystem modell M4 och i havet var 14 st mina 10A om 300 kg laddning av typ hexatonal utlagda. Mineringen var fredsutlagd vilket innebar att den i fredstid låg utlagd i havet. Uppgifter ang. detta går att läsa i UFS.

Minsystemet var konstruerat i slutet av 50-talet mot mål av typen större landstigningsfartyg eller dylikt, fartyg med en stor järnmassa och hade under resans gång modifierats ett flertal gånger. Systemet byggde på att i minan fanns ett så kallat induktionsorgan (spole) Induktionsorganet alstrade/ inducerade då ett fartyg av järn passerad över det en liten spänning, denna spänning transporterades via kabel in till mininstrumenteringen där den behandlades och därefter kunde operatören / minstationschefen på olika sätt utlös minelden.

Den stora fördelen med kustartilleriets **Kontrollerbara** minering mot flottans **Okontrollerbara** minering var att man på ett säkert sätt kunde låta egna fartyg passera och själv bestämma om och när man skulle utlösa minelden.

Mininstrumentering M4

Mina K10A

Mina modell: **K 10**

Typ/varianter: K 10 A - H (beroende på laddningskombination).

Tillverkningsår: 1961 - 1988

Pris:

Utrangerad: -

Ant tillverkade: Ej tillgänglig uppgift.

(10-10-05)

För att förbandet skulle kunna observera vad som skedde på havet samt bestämma när ett fartyg var över minorna så utrustades det ett periskop m/ 52.

Periskop m/ 52

Som kommunikationsmedel mellan minstation och egna fartyg och såsom reserv inom förbandet fann radion m/ RA 806.

Radio m/ RA 806

Försvaret hade ett eget fast telenät för kommunikation med höger chef samt inom förbandet. Centralt i förbandet fanns en växel m/ 10DL .

Växel m/ 10DL

Adress : KA2 Muldivision Intressenter Box 527 371 23 Karlskrona
Tel: Föreningslokalen 0455-86892
Hemsida : ka2muldiv.org

Anläggningen / bunkern hade ingen större skyddsklass utan var mer ett skalskydd / splitterskydd och kunde motstå mindre sprängladdningar / projektiler.

Ett hot som fans under det så kallade ” Kalla Kriget ” var att fienden skulle använda någon form av gas. För att säkerställa att förbandet var skyddat mot ev. gasanfall så var anläggningen utrustad med en gasreningsanläggning. Genom att köra gasreningsanläggning så fick man in ren luft samt skapade ett övertryck i stationen som förhindrade att ev. gas kunde tränga in.

Gasreningsanläggning

Förbandet var vidare utrustat med ett lättare granatgevär m/ 48 (Karl Gustav) för bekämpning av mindre sjömål i närområdet.

Granatgevär m/ 48

